

Київський університет імені Бориса Грінченка  
 Інститут філології  
 Кафедра романської філології  
 та порівняльно-типологічного мовознавства

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Проректор з науково-методичної  
та навчальної роботи



О.Б.Жильцов  
2020 року

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*“Історія французької мови”*  
для студентів 3 курсу

спеціальності  
освітнього рівня  
спеціалізації:

**035 Філологія**  
**першого (бакалаврського)**  
**035.05 Романські мови та літератури (переклад**  
**включно)**

освітньої програми

**Мова та література (французька)**

Київ – 2020-21



**Розробник:**


Ласка І.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

**Викладачі:**

Ласка І.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Протокол від "29" 08 2019 р. № 1

Завідувач кафедри  (Р.К. Махачашвілі)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи)

Мова та література (французька)

\_\_\_\_\_.\_\_\_\_\_.2019 р.

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи) Т.Харченко (Т.Г. Харченко)

Робочу програму перевірено

\_\_\_\_\_.\_\_\_\_\_.2019 р.

Заступник директора Інституту філології  (Л.І. Заяць)

Пролонговано:

на 2020/2021 н.р.  (Махачашвілі), « 01 » 09 2020р., протокол № 1

на 2020/2021 н.р. \_\_\_\_\_, « \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2020р., протокол № \_\_\_\_\_

на 2020/2021 н.р. \_\_\_\_\_, « \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2020р., протокол № \_\_\_\_\_

на 2020/2021 н.р. \_\_\_\_\_, « \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2020р., протокол № \_\_\_\_\_

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	французька	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	-
Курс	3	-
Семестр	5	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, у тому числі:	120	-
Аудиторні	48	-
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	36	-
Форма семестрового контролю	екзамен	-

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета навчальної дисципліни:** формування у студентів наукового світогляду, поглиблення базових знань про історію французької мови та закони мовної еволюції.

### **Завдання навчальної дисципліни:**

- вивчення зовнішніх та внутрішніх факторів, що сприяли формуванню французької мови;
- висвітлення загальних проблем, пов'язаних із мовним розвитком;
- вивчення змін в лексичній, фонетичній та граматичній будові французької мови на різних етапах її розвитку та виявлення найважливіших закономірностей цієї еволюції;
- вивчення основних екстралінгвістичних факторів, що впливали на діахронічні зміни в системі французької мови.

Під час лекцій, практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають таких програмних компетентностей:**

### **загальні компетентності**

ЗК 6 – здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7 – здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 8 – уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

### ***фахові компетентності***

ФК 1 – філологічна компетентність: здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, володіння методами наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 5 – науково-дослідна компетентність: здатність планувати, організовувати і здійснювати теоретичне наукове дослідження та ефективно презентувати його результати, беручи участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології.

### **3. Результати навчання за дисципліною**

Навчання студентів за дисципліною «Історія французької французької мови» має дати наступні ***програмні результати***:

#### ***знання та розуміння***

ПРН 1 – знання та розуміння новітніх лінгвістичних теорій та їх інтерпретацій.

#### ***застосування знань та розумінь***

ПРН 6 – уміння застосовувати мовні знання на всіх рівнях сучасної французької літературної мови з дотриманням стилістичних, лексичних, орфоепічних та граматичних норм та застосування мовленнєвих умінь у педагогічній практиці.

ПРН 14 – застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження.

#### ***формування суджень***

ПРН 17 – оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 19 – оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору.

ПРН 20 – дотримуватися правил академічної доброчесності.

**4. Структура навчальної дисципліни**  
**Тематичний план для денної форми навчання**

Назва змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин між видами робіт					
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна
<b>Змістовий модуль 1.</b>							
Тема 1. Les tâches du cours de l'histoire du français.	7	2		2			3
Тема 2. Romanisation de la Gaule. Substrat gaulois.	7	2		2			3
Тема 3. Conquête de la Gaule par les Francs. Superstrat germanique.	7	2		2			3
Тема 4. Système vocalique du latin populaire et du gallo-roman.	7	2		2			3
Модульний контроль № 1.	2						
<b>Разом</b>	<b>30</b>	<b>8</b>		<b>8</b>			<b>12</b>
<b>Змістовий модуль 2.</b>							
Тема 1. Consonantisme du latin populaire et du gallo-roman.	7	2		2			3
Тема 2. Evolution du système grammaticale du latin populaire et du gallo-roman.	7	2		2			3
Тема 3. L'ancien français. La situation linguistique.	7	2		2			3
Тема 4. Structure phonétique de l'ancien français.	7	2		2			3
Модульний контроль № 2.	2						
<b>Разом</b>	<b>30</b>	<b>8</b>		<b>8</b>			<b>12</b>
<b>Змістовий модуль 3.</b>							
Тема 1. Le système grammatical de l'ancien français.	7	2		2			3
Тема 2. Le moyen français.	7	2		2			3
Тема 3. Le nouveau français (XVI-XVIIss.).	7	2		2			3
Тема 4. Le français moderne (XVII-XVIIIss.).	7	2		2			3
Модульний контроль № 3.	2						
<b>Разом</b>	<b>30</b>	<b>8</b>		<b>8</b>			<b>12</b>
<b>Підготовка та проходження контрольних заходів</b>	<b>30</b>						
<b>Усього за семестр</b>	<b>120</b>	<b>24</b>		<b>24</b>			<b>36</b>

## **5. Програма навчальної дисципліни**

### **Змістовий модуль 1.**

#### **Тема 1. Les tâches du cours de l'histoire du français.**

Les périodes de l'évolution du français. Préhistoire de la langue française. Les oeuvres des linguistes et des manuels.

[1,2,5,8]

#### **Тема 2. Romanisation de la Gaule. Substrat gaulois.**

Conquête de la Gaule par Jules César. Les traces laissées par le substrat celtique dans la langue française. La phonétique. La structure grammaticale. Le vocabulaire.

[5, 7, 8, 9, 11]

#### **Тема 3. Conquête de la Gaule par les Francs. Superstrat germanique.**

Les traces laissées par le superstrat germanique dans la langue française. La phonétique. La structure grammaticale. Le vocabulaire.

[5, 8, 9, 11,12]

#### **Тема 4. Système vocalique du latin populaire et du gallo-roman.**

L'accent. Place de l'accent. Oxytons. Paroxytons. Proparoxytons. Les cas du déplacement de l'accent. Les changements de timbre. La quantité et la qualité. Les voyelles libres et entravées. La syncope des voyelles inaccentuées. La réductions des hiatus. La diphtongaison des voyelles accentuées. La palatalisation des voyelles.

[4, 5, 12, 14]

### **Змістовий модуль 2.**

#### **Тема 1. Consonantisme du latin populaire et du gallo-roman.**

Les positions fortes des consonnes dans le mot. Les positions faibles des consonnes dans le mot. La position finale du mot. La position intervocalique. La position finale d'une syllabe suivie par une autre consonne. Les cas particuliers.

[1, 2, 4, 9, 10, 14]

#### **Тема 2. Evolution du système grammaticale du latin populaire et du gallo-roman.**

Les tendances essentielles de l'évolution de la structure grammaticale du latin populaire. La décomposition de la structure flexionnelle et synthétique. La création de conditions pour le passage progressif à la structure analytique La simplification du système flexionnel complexe du latin classique. Le substantif. Le genre. La perte de la catégorie du neutre. Les cas. La déclinaison. Le verbe du latin populaire et du gallo-roman. Le système verbal du latin populaire. Les formes nouvelles du passif. La formation du passé composé. La formation du future simple.

[1-3, 5, 11]

### **Тема 3. L'ancien français. La situation linguistique.**

Conditions historiques du fonctionnement des dialectes. Corrélation de la langue française et des dialectes. Premiers monuments de la langue française. La langue d'oc et la langue d'oïl.

[2, 7, 8, 9, 15, 16]

### **Тема 4. Structure phonétique de l'ancien français.**

Le vocalisme et le consonantisme de l'ancien français. La palatalisation. La vocalisation. La nasalisation.

[1, 2, 4, 9, 10, 14]

### **Змістовий модуль 3.**

#### **Тема 1. Le système grammatical de l'ancien français.**

Les traits caractéristiques des formes nominales. Evolution des formes nominales. L'article. Le pronom. L'unification des formes d'après l'analogie. Le verbe. Le présent. Le subjonctif. Le parfait. L'imparfait. Le gérondif. Evolution des formes verbales. Syntaxe.

[1-3, 5, 11]

#### **Тема 2. Le moyen français.**

Conditions historiques de l'extension du français commun. Système des voyelles du moyen français. Système des consonnes du moyen français. Structure grammaticale du moyen français. Vocabulaire.

[2, 5, 8-11]

#### **Тема 3. Le nouveau français (XVI-XVIIss.).**

Conditions historiques de la formation du français, langue nationale. La Renaissance. L'activité de la Pléiade, F. Rabelais. Les premières grammaires de français.

[2, 4, 5, 8-11, 15]

#### **Тема 4. Le français moderne (XVII-XVIIIss.).**

Activité de l'Académie Française. Conditions historiques de la codification de la norme littéraire du français. Théories de F. Malherbe et de C. Vaugelas. Dictionnaire de Furetière.

[2, 4, 5, 8-11, 15]

## 6. Контроль навчальних досягнень

### 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	4	4	4	4	4	4
Робота на практичних заняттях	10	4	40	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом			78	-	78	-	78
Максимальна кількість балів: 234							
Розрахунок коефіцієнта: 2,34							

### 6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

#### Самостійна робота до змістового модуля 1.

**Тема 1.** Доповідь на тему Préhistoire de la langue française.

Доповідь на тему Les périodes de l'évolution du français.

**Тема 2.** Доповідь на тему Les traces laissées par le substrat celtique dans la langue française.

Реферат на тему: La Gaule celtique.

Реферат на тему: La conquête romaine.

Реферат на тему: Le substrat celtique et son rôle dans la formation de la langue française.

Реферат на тему: L'origine des Celtes.

Реферат на тему: La durée de la celtisation.

Реферат на тему: Les toponymes gaulois.

**Тема 3.** Реферат на тему: Conquête de la Gaule par les Francs.

Доповідь на тему Les traces laissées par le superstrat germanique dans la langue française.

Реферат на тему: Les particularités de la diffusion du latin et de la culture romaine.

Реферат на тему: L'aire centrale et les aires latérales de la romanisation.

Реферат на тему: La définition du latin populaire.

**Тема 4.** Доповідь на тему La syncope des voyelles inaccentuées. La réductions des hiatus.

Доповідь на тему La diphtongaison des voyelles accentuées.



Доповідь на тему La palatalisation des voyelles.  
Реферат на тему: Premiers monuments de la langue française.  
Реферат на тему: La numération par vingt.  
Реферат на тему: Le changement du caractère de l'accent.  
Реферат на тему: Le problème de la place de l'accent.

### **Самостійна робота до змістового модуля 2.**

**Тема 1.** Доповідь на тему Les positions fortes des consonnes dans le mot.

Доповідь на тему Les positions faibles des consonnes dans le mot.

**Тема 2.** Доповідь на тему Le substantif. Le genre. La perte de la catégorie du neutre.

Доповідь на тему Les cas. La déclinaison du latin populaire et du gallo-roman.

Доповідь на тему Le verbe du latin populaire et du gallo-roman.

**Тема 3.** Доповідь на тему La palatalisation. La vocalisation. La nasalisation.

Реферат на тему: Les particularités syntaxiques du latin populaire.

Реферат на тему: Les particularités du vocabulaire du latin populaire.

**Тема 4.** Доповідь на тему Premiers monuments de la langue française.

### **Самостійна робота до змістового модуля 3.**

**Тема 1.** Доповідь на тему Evolution des formes verbales. Syntaxe.

**Тема 2.** Доповідь на тему Structure grammaticale du moyen français. Vocabulaire.

**Тема 3.** Доповідь на тему L'activité de la Pléiade, F. Rabelais.

Доповідь на тему Les premières grammaires de français.

**Тема 4.** Доповідь на тему Activité de l'Académie Française.

Реферат на тему: Théories de F. Malherbe et de C. Vaugelas.

Реферат на тему: Dictionnaire de Furetière.

## **Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи**

Максимальна кількість балів – 5 б. З них:

### Усна відповідь:

- чіткість, логічність відповіді – 2 б.;
- опанування нової лексики – 2 б.;
- використання наочних засобів (аудіо-, відеофайли, графіки тощо) – 1 б.

### Письмова робота:

- логічність, структурна цілісність – 2 б.;
- використання необхідних понять і термінів – 2 б.;
- дотримання мовних норм французької мови (граматики, синтаксису, орфографії тощо) – 1 б.

## **6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання**

Модульний контроль проводиться у формі письмового завдання.

Максимально можлива кількості балів – 25.

Знімається:

- 1 б. – за кожен лексичну чи суттєву граматичну помилку,
- 0,5 б. – за стилістичну, незначну граматичну, орфографічну помилку,
- 1-5 б. – за невідповідність виконаного завдання темі.

### **Критерії оцінювання виконання студентами модульного контролю**

«Відмінно» – (25-23 б.)

«Дуже добре» – (22-21 б.);

«Добре» – (20-19 б.);

«Задовільно» – (18-17 б.);

«Достатньо» – (16-15 б.);

«Незадовільно» – (14 б. і нижче).

### **6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання**

Семестровим контролем є екзамен.

Форма проведення екзамену – письмова. Тривалість проведення екзамену – 1 академічна година. Максимальна кількість балів – 40.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних та одного практичного питання. Відповідно екзаменаційна оцінка складається з трьох складових:

I питання – 15 балів,

II питання – 15 балів,

III питання – 10 балів.

Критерії оцінювання:

- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність;
- термінологічна коректність;
- здатність до аналітичного мислення.

За кожен змістову невідповідність та за кожен значну граматичну помилку знімається 1 бал, за кожен лексичну, стилістичну чи незначну граматичну помилку знімається 0,5 балу.

### **6.5.Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю**

1. Les périodes de l'évolution du français.

La division de l'histoire de la langue française en périodes. L'ancien français. Le moyen français. Le français moderne.

2. La préhistoire de la langue française.

Le latin populaire. La période gallo-romane. L'histoire de la langue et l'histoire de la société. L'évolution de la situation linguistique en Gaule.

3. Le substrat celtique. Le superstrat germanique.

Les traces laissées par le substrat celtique et le superstrat germanique dans la langue française. La phonétique. Le vocabulaire. La structure grammaticale.

4. Le vocalisme du latin populaire.

L'accent. La quantité et la qualité. Les voyelles libres et entravées. Les changements dans le système des voyelles du latin classique. La réduction des hiatus. La syncope des voyelles inaccentuées. La diphthongaison des voyelles accentuées. La palatalisation des voyelles.

5. Le consonantisme du latin populaire.

Les positions fortes et les positions faibles des consonnes dans le mot. La palatalisation des consonnes. La réduction des consonnes.

6. Le substantif et l'adjectif du latin populaire.

Les tendances essentielles de l'évolution de la structure grammaticale du latin populaire. Le passage de la structure synthétique à la structure analytique. Le genre. Les cas. La déclinaison.

7. Le système verbal du latin populaire.

Les tendances essentielles de l'évolution de la structure grammaticale du latin populaire. Le passage de la structure synthétique à la structure analytique. Les formes nouvelles du passif. La chute des formes synthétiques. La formation des temps grammaticaux nouveaux.

8. L'ancien français. La situation linguistique.

L'époque de l'état féodal. La différenciation du français en dialectes. La langue d'oïl. La langue d'oc.

9. Le système phonétique de l'ancien français.

Le vocalisme. La palatalisation. La vocalisation. La nasalisation. Le consonantisme. L'affaiblissement des consonnes.

10. Le système grammatical de l'ancien français.

Les traits caractéristiques des formes nominales. L'unification des formes d'après l'analogie.

11. Le nouveau français. Conditions historiques de la formation du français, langue nationale. L'activité de la Pléiade, F. Rabelais. Les premières grammaires de français. La Renaissance.

12. Le français moderne. Conditions historiques de la codification de la norme littéraire du français. Théories de F. Malherbe et de C. Vaugelas. Activité de l'Académie Française. Dictionnaire de Furetière.

## 6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
<b>A</b>	<b>90-100</b> балів	<b>Відмінно</b> — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
<b>B</b>	<b>82-89</b> балів	<b>Дуже добре</b> — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
<b>C</b>	<b>75-81</b> балів	<b>Добре</b> — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
<b>D</b>	<b>69-74</b> балів	<b>Задовільно</b> — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
<b>E</b>	<b>60-68</b> балів	<b>Достатньо</b> — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
<b>FX</b>	<b>35-59</b> балів	<b>Незадовільно з можливістю повторного складання</b> — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
<b>F</b>	<b>1-34</b> балів	<b>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</b> — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

## 7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом за **II семестр**: 120 годин, лекції – 24 години, практичні заняття – 24 години, самостійна робота – 36 годин, модульний контроль – 6 годин, семестровий контроль – 30 годин.

тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістові модулі	модуль I				модуль II				модуль III			
Бали за присутність (24 б.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Бали за роботу на практичних (120 б.)	10x4=40				10x4=40				10x4=40			
Самостійна робота (15 б.)	5				5				5			
МКР (75 б.)	25				25				25			
Кількість балів за модуль	78				78				78			
Разом за семестр	234											
Підсумковий контроль	Екзамен											

## 8. Рекомендовані джерела

### Основна література:

1. Алисова Т.Б., Репина Т.А., Таривердиева М.А. Введение в романскую филологию. – М.: Высш. шк., 1982.
2. Болдина Л.А. История французского языка. Краткий курс лекций – Ростов н/Д., 2006.
3. Бородина М.А. Историческая морфология французского языка. – Л.: Учпедгиз, 1965.
4. Бородина М.А. Историческая фонетика французского языка. – Л.: Учпедгиз, 1961.
5. Бурсье Э. Основы романского языкознания. – М., 1952.
6. Волкова З.Н. Практикум по истории французского языка. – М., 1988.
7. Bruneau Ch. Petite histoire de la langue française. – P., 1958.
8. Brunot F. Histoire de la langue française. – P., 1933-1953.
9. Chigarevskaïa N Précis d'histoire la langue française. – L., 1974.
10. Picoche J., Marchello-Nizia C. Histoire de la langue française. – P., 2000.

### Додаткова література:

11. Доза А. История французского языка. – М., 1956.
12. Дынников А.Н., Лопатина М.Г. Народная латынь. – М.: Изд-во МГУ, 1975.
13. Катагощина Н.А., Гурьчева М.С., Аллендорф К.А. История французского

языка. – М., 1976.

14. Корлэтяну Р.Г. Исследование народной латыни и ее отношение с романскими языками. – М.: Наука, 1974.
15. Сергиевский М.В. История французского языка. – М., 1938.
16. Скрелина Л.М. История французского языка. – М., 1972.
17. Скрелина Л.М. Хрестоматия по истории французского языка. – М., 1981.
18. Тронский И.М. Очерки из истории латинского языка. – М.-Л., 1953.
19. Шишмарев В.Ф. Книга для чтения по истории французского языка. – М.-Л., 1955.
20. Щетинкин В.С. История французского языка. – М., 1984.

### **9. Додаткові ресурси**

21. [https://fr.wikipedia.org/wiki/Histoire\\_de\\_la\\_langue\\_fran%C3%A7aise](https://fr.wikipedia.org/wiki/Histoire_de_la_langue_fran%C3%A7aise)
22. <https://archive.org/details/histoiredelalan12brun>
23. <https://www.etudes-litteraires.com/sites-litteraires/langue-francaise/histoire-langue-francaise/>
24. [http://www.lexilogos.com/francais\\_langue\\_histoire.htm](http://www.lexilogos.com/francais_langue_histoire.htm)